

E K F R A S E N

Martinus Rørbye (1803-1848)
Utsyn fra kunstnerens vindu, 1825

Eldrid Lunden
Til eit bilete av Martinus Rørbye

Ein naken gipsfot i vinduskarmen
vindauga står ope, kanarifuglen i
buret kvitrar i vårlufta, over vågen
ser vi eit stort skip, det flyt utover
i disen, – og etter ei stund oppdagar vi at
det er drege høgt opp på land

Pieter Bruegel d.e. (1525-1569)
Jegerne i snøen 1565

Jegerne
Jan Erik Vold

Jegerne
kommer ut av skogen, jakthundene
i følge. Fikk de noe vilt
er det nedlagt
nå. Jegerne trasker gjennom snøen, de er
slitne. En fugl
styrter ut fra treet, fire andre hviler
på hver sin kvist, noen kvinner
bøyd over et bål. Endelig tilbake i landsbyen
slik maleren Brueghel så den
for fire hundrede
år siden. Jaktfolk, hunder, fugler, kvinner og han
som førte
penselen, de er alle
borte nå. I bakgrunnen
to islagte dammer, der folk går på
skøyter. De ser merkelig
levende ut. Røde om kjakan, selv om det er for langt
unna til at man ser
skøyteløpernes røde kjaker.

Adolph Tidemand & Hans Fredrik Gude

Brudfærden i Hardanger 1848

Andreas Munch – Brudfærden

Andreas Munch (1811–1884) var forfatter og redaktør. Diktet «Brudfærden» ble skrevet til Tidemand og Gudes maleri og framført ved en festforestilling i 1849.

Brudfærden

Der aander en tindrende Sommerluft
Varmt over Hardangerfjords Vande,
Hvor høit mod Himlen i blaalig Duft
De mægtige Fjelde stande.
Det skinner fra Bræ, det grønnes fra Li,
Sit Helligdagsskrud står Egnen klædt i –
Thi se! over grønklare Bølge
Hjemglider et Brudefølge.

Som en Oldtids Kongedatter saa prud
Med Guldkrone på og Skarlagen,
I Stavnen sidder den prægtige Brud,
Saa fager, som Fjorden og Dagen.
Lyksalig Brudgommen svinger sin Hat,
Nu fører han hjem sin dyreste Skat,
Og ser i de Øine milde
Sit Liv som et Bryllupsgilde.

Alt risler det lokkende Tonefald
Av gangar og Slaat over Voven,
Fra Fjeld til Fjeld ruller Bøssens Knald,
Og Glædesraab svare fra Skoven.
Med Brudens Terner drives der Skjemt,
Og Kjøgemesteren har ikke glemt
At fylde ustanselig Kruset,
Til Ære for Brudehuset.

Saa drage de frem med lysteligt Spil
Hen over den blinkende Flade,
Og Baad efter Baad sig slutter dertil
Med Bryllupsgjæster saa glade.
Der blaaner fra Kløft, der skinner fra Bræ,
Der dufter fra blomstrende Abildtræ –
Ærverdige står Kirken paa Tangen
Og signer med Klokkeklangen.

I dette bævende, flygtige Nu,
Før Draaben av Aaren er trillet, –
Har Kunsten fæstet med kjærlig Hu
Det hele, straalende Billed.
Og løfter det stolt for Verden frem,
At Alle kan kjende vort herlige Hjem
Og vide de Eventyr klare,
Som Norges Fjorde bevare.

Tiburcio Soteno ()
Arbol de la Vida (Livets tre)

Åse Marie Nesse
Livstreet

- og livet er eit tre med fantastiske frukter -
med blomar og menneske, fuglar og stjerner
i solgult og sjokkrosa, irrgroent og purpur,
men aldri grått, det finst ikkje grått
i Mexicos sjel, ingen dagar er grå,
ingen tankar, ord eller andlet er grå.
for alt eksploderer i livets og dødens
enkle og varme og tragiske fargar
slik livet og døden spring ut i blomar
og song, og dette er treet, forma
av draumar og vatna med blod og tårer,
eit tre med røter i mørkaste molda
eit skrøpeleg verk av forgjengeleg støv,
men ein gong vil fuglen på øvste greina
slå ut sine venger av leir og lengsel
og flyge mot evige tropeskogar
- ein blå kolibri i soloppgangen

Marc Chagall ()
The poet reclining 1915 (Poeten ligger)

Helge Torvund
The poet lying down

Hesten og grisen sov heile natta
 Medan han samla

Sitt halvferdige liv
 I nokre mørke strekar

Han kjende orda i ryggen
 Og stønna med armane i lufta

Medan han mumla seg fram
 Gjennom laga i kroppen

Ei lukt av arbeid og blåklokke
 Stod att over arka han tok med

Då han gjekk ut i morgonsola
 Og strekte seg i graset

Han sovna der
 Hesten og grisen åt opp arka

Mellom høge stille tre

Nikolai Astrup ()
Vårnatt i hagen, 1909

Til eit Astrup-bilete
Olav H Hauge

Kan henda drøymde dei um dette her
 å møtast på ein klote, på ein stad
 der hegg og apal stend i syreblad
 og blømer slik ei dulgrøn vårnatt nær

ved fjorden? Vera saman, planta bær
 og så ein innvigd åker rad for rad
 med urter bak ein steingard som dei la
 kring helga lundar, dei som fyre fer?

Dei er i riket sitt og sår si jord.
 Og vårnatti er ljøs av draum og gror.
 Dei legg kje merke til at ein kjem stilt

i snjoskardet og stig på vatnet no.
 Men då dei natta, såg dei månen vod
 i gullserk ute der so unders mildt.

Gustav Vigeland ()
Kvinne og øgle 1918

Asstrid Hjertenæs Andersen
Kvinnen og øglen

Hvorfor kjemper du ikke, kvinne?

Du, som er slektens mor
lar ditt bryst hvile
i søt vellyst
mot øglens slibrige lemmer,
lar dens dyrehender
favne dine lender.

Har din arm noensinne
vært løftet til kamp?
Den bærer ikke viljegnister
i sin veke bue.

Sløve er sansene
som speiles
i det matte smil,
den trette bøyning
av ditt hode.

Var der en kamp forut
som du ikke maktet?
Måtte du gi deg hen -
Og var motstanden bare
en henrykt gestus,
en frydefull fortvilelse du nøt
fordi din natur nyter styrken,
skjønn eller heslig.

Der hviler en grusom ro
over favntaket i granitten.
En grotesk fred
mellom slektens bærer
og alt livs ødelegger.

Er dette vennskap
den evige sannhet om deg -
Skal alle morgeners sol
brenne på et æreløst symbol?

Hvorfor kjemper du ikke, kvinne!

Francesca Woodman ()
Untitled 1976

Hanne Bramness
Skyggen er enten brent ned...

Skyggen er enten brent ned i golvet eller svever som et veldreid sota flak et stykke over de beike plankene. Den ligger utstrakt mens eieren Har løfta seg opp og sitter naken på en krakk med hendene på knærne, på spranget, klar til å liste seg vekk og sette skyggen fri.

Per Maning (1943-) Maggie 1997

Per Maning er en norsk kunstfotograf. Han har hatt stor innflytelse på fagfeltet alt fra 1980-årene av, og er representert i gallerier og kunstmuseer både internasjonalt og nasjonalt.

Eldrid Lunden (1940-)

NOW YOU SEE ME, NOW YOU SEE ME NOT.

Utan tittel, I

Bavianen Maggie t l fingrane sine
Om igjen og om igjen
Ho kjem visst til fire
Blikket hennar søker tilskodaren
Forsiktig? Fortvila?
Det er noe ved denne abstraksjonen
Som ikkje vil bli konkret

Albrecht Dürer () Melancolia ! 1514

Astrid Hjertenæs Andersen Melancolia !

Passeren beskriver ingen sirkel.
 Setter ikke noe merke noe sted.
 Stigen står mot veggen.
 Uten klamrefeste eller klatresteg.
 Det skremmer ingen
 at sanden ikke-rinner ned i timeglasset.
 Klokken forstummet i galgen.
 Den magiske tavlen
 har sin begrensning i sum 34.
 Noen slår aldri inn naglene.
 Langt som de er fra hammerens hode. Blankt.
 Skriften bokstav for bokstav
 henger fast på en Flyvende hund.
 Regnbuen stanset i sort.
 Ballen er bare ball rund.
 Strålene ikke av stjerne sol måne.
 Man kan si hva man vil men man vil ikke.
 Vekten har ingen funksjon.

Laurbærkransen er gjennomsyret av tørrhet.
 Vingene letter aldri.

Det er ingen hender til å gripe kniven linja-
 len.

Bruke høvlen. Holde perleposen. Famle med
 nøkler i beltet.

Løfte tingene opp og heller ikke slippe dem.

De er allerede sloppet. Innover i seg selv.

Slik ligger hunden med myndesnuten
 neddukket i en fullkommen tristesse.

Cupido ser inn i sitt eget ryggspeil. Med ha-
 ken på brystet.

Det gjør ikke stenen lettere.

Gjør den heller til ikke-sten.

Menneske-engelen kunne forveksles med
 tangen. Letargisk.

Tangens kjeve er gått av ledd. I et gjesp.

Den øde veien går tvers gjennom hjernen.

Nedsunket innover.

Utover i vakuum. MEN. Alt kan være like før:

Galgenfugl. Fall. Refleks.

Poesien kan være like om hjørnet.

Halfdan Egedius (1877-1899)
Seidmennene på Skratteskjær 1899

Harald Sverdrup
Seidmenn

Ingen stormbølge, ingen malstrøm
Bare sakte, stigende flo.
Ingen skrik, ingen knokkelarm,
Bare et øye
Som stirrer inn i horisonten
Og husker alt og
Inten.
Vi er lenket til dette skjær,
Du og jeg
Og et par seidmenn til.

**Sigurdportalen Ca 1175
fra Hylestad kyrkje i Sætesdal.**

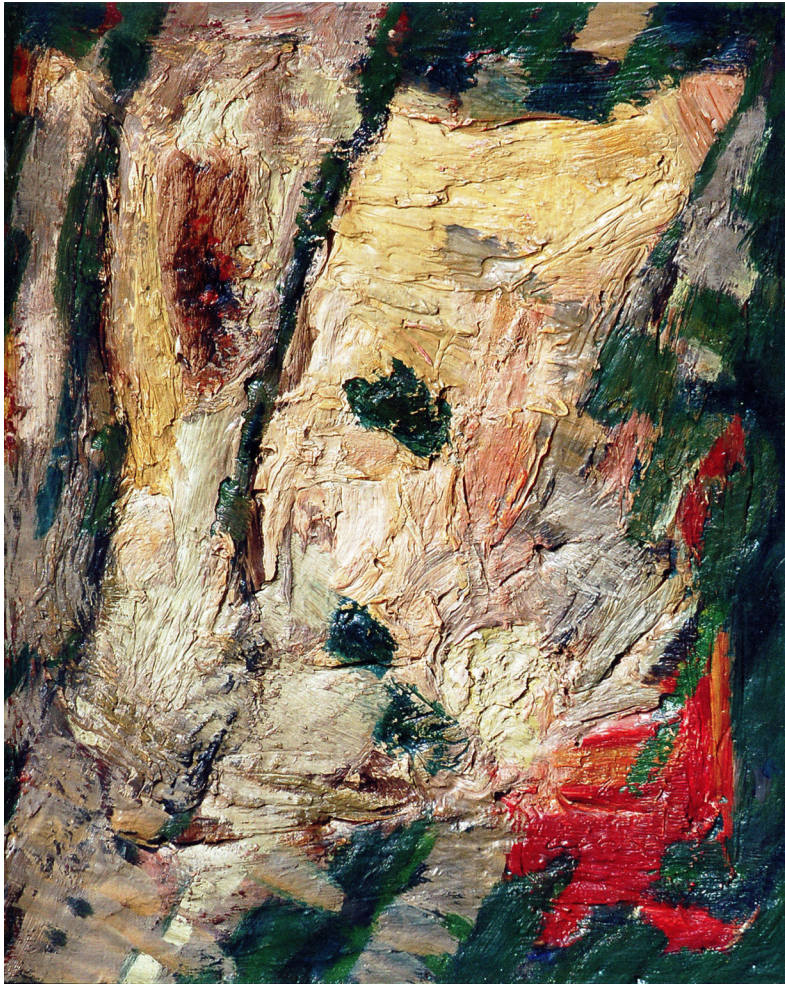
**Ragnvald Skrede
I Ormegarden**

Hylestad kyrkje i Sætesdal
hadde ein underleg gamal portal.

Gjukungen Gunnar ein skilleg såg;
bunden i ormegardskvide han låg.

Harpa han nådde med valen fot;
strengene song om hans logande mot.

Gjeven den argaste ve i vald,
heilt inn i døden var gjukungen skald.

**Sigmund Lystrup () Skremd
1962**

Tarjei Vesaas
Berget som gret
(Eit bilete måla av Sigmund Lystrup)

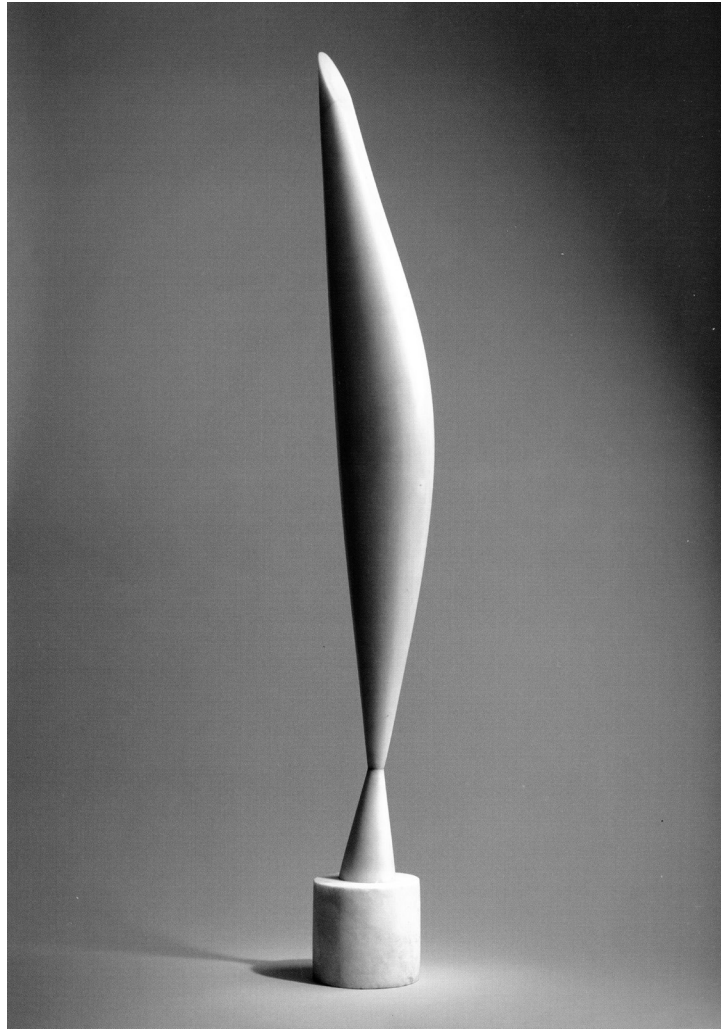
Berget som gret.
Eit bilete på vegg.
Det flintharde
stupbratte berg.

Ei raud hending skok
steinmassene til det inste.
Berget gret,
og den som laga biletet
måtte gå med dødsbodet
til det unge blod.

Ville bilete dansa for han,
flaut saman frå mange kantar,
der han stod fomla
med blytunge ord.

Slik græt berg.
Slikt krympar hjartet.
Penselen visste det
og leika seg i
eit opent samvet.
Slik vart det diktet om
berget som gret.

Alltid græt berga.
Tusenårs gråt ber dei merke av
når ein kjenner dei.
Berga og gråten
har ein med seg sjølv.

**Constantin Brancusi () Fugl i rom
(Bird in space) 1923**

**Astrid Hjertenæs Andersen
Brancusi-fuglen**

En rumensk skulptur

Jeg er en fugl, Brancusi.
En storvinget fugl. I flukten.
Før flukten.
Før hvilen på klippen.

Før vingene folder seg ut
er jeg ideen i fuglen om fuglen
i rommet.
Fuglen som løfter sitt hode motivløst.

Som lys i bevegelse.
Treet får eksistens.
Havet blir bølge på bølge og mer enn
alt hav, Brancusi.
verden begynner når fuglen letter.

Fuglen tyngre enn kirsebærblomster
og sne.
En fugl ulykksalig forelsket i jorden.
I plogfuremulden.

Forelsket i gresset.
Grønt gress som gløder
omkring mine aksler.
Holder fast på min trekant-skygge.

Min skygge som flytter seg
over vandrende sletter og vrir seg i
elve-speil.
Elver med karper i og derfor musikk.
Ditt hjemlands, Brancusi.

Jeg er lett som en sten mellom stener
som letter bestandig.
Jeg er en fugl, Brancusi.
Fordi dine hender
endelig slipper meg.

Georges de La Tour (1593-1652)
Dreielirespilleren 1620-1625

Paal-Helge Hougen
Dreielirespelaren

Dei samanfuga dagane, ringmuren
Det verkelege reiser seg over deg
i ein brun vegg, svakt hellande
over herja hovud

Dei lukka augo, munnens lydhol
Neven som vrir fram lyden
av noko anna, ei slag meining
Hentar ut det som er utan namn
Ein rein tone riven laus
av skitne hender

Spele seg bort
frå kroppens fengsel
ein mortar av minne
Svidde byar Flimrande lyst
Skuggar Visna barnekroppar
Eit kjerrelass død

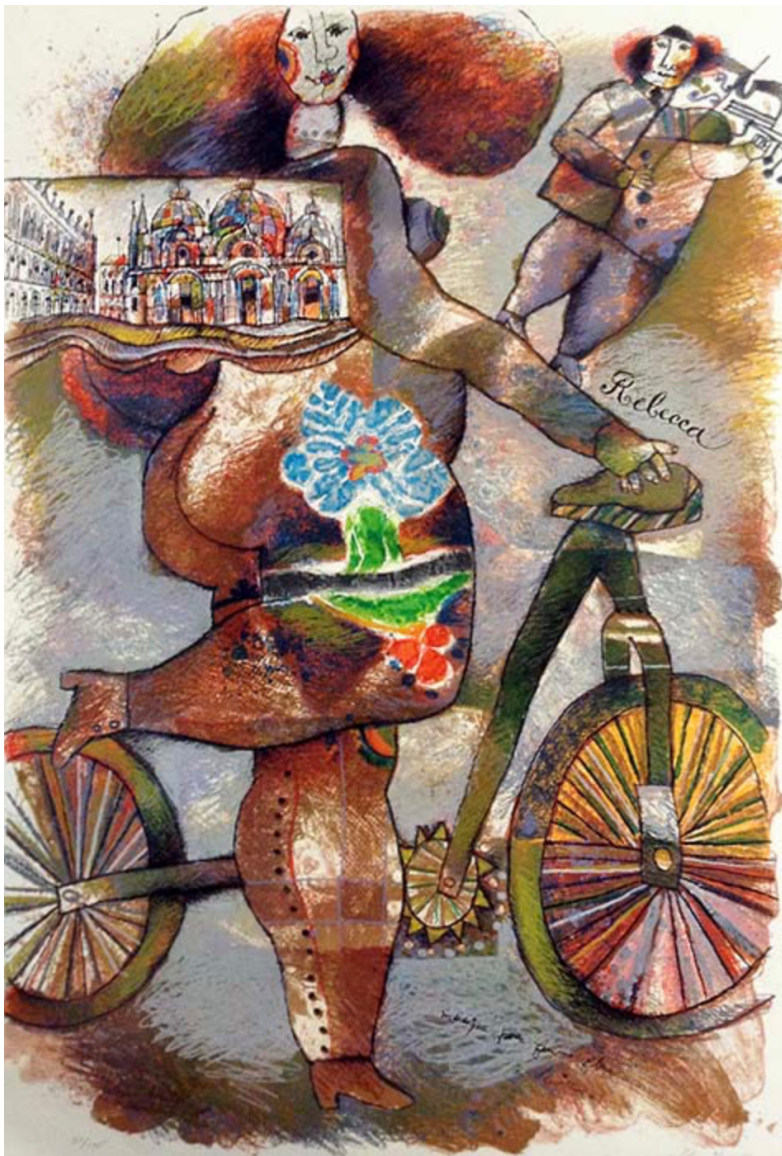
Spele nåden ned over deg, over oss
Eit honninglys
til det garva skinnet ditt, til deg
denne sakte utfalda geografi
av sår og musikk

Harald Sohlberg ()
Vinternatt i Rondane, 1914

Gunvor Hofmo
Over Harald Sohlberg

Og vinteren hvisker til mennesket:
hold fast ved min kulde
hold fast ved stjernene
hold fast ved sneen
som lik et forlatt hus
gir ekko av de fraflyttedes
stemmer
for våren kommer da evigheten
viker
og blomstrer i øyeblikkets
avsinn

Theo Tobiasse ()
Rebecca 1984

Øystein Wingaard Wolf
Narren og prinsessen

Jeg hilser deg,
 du tykke prinsesse på sykkel,
 som puster og smiler fred
 i morgens rødblomstrete barneværelse!

Med ansiktet svøpt i overraskelsen,
 som om alle dine drømmer skulle
 fått navn av en av latterens engler,
 kjører du inn i dagen og tar verden

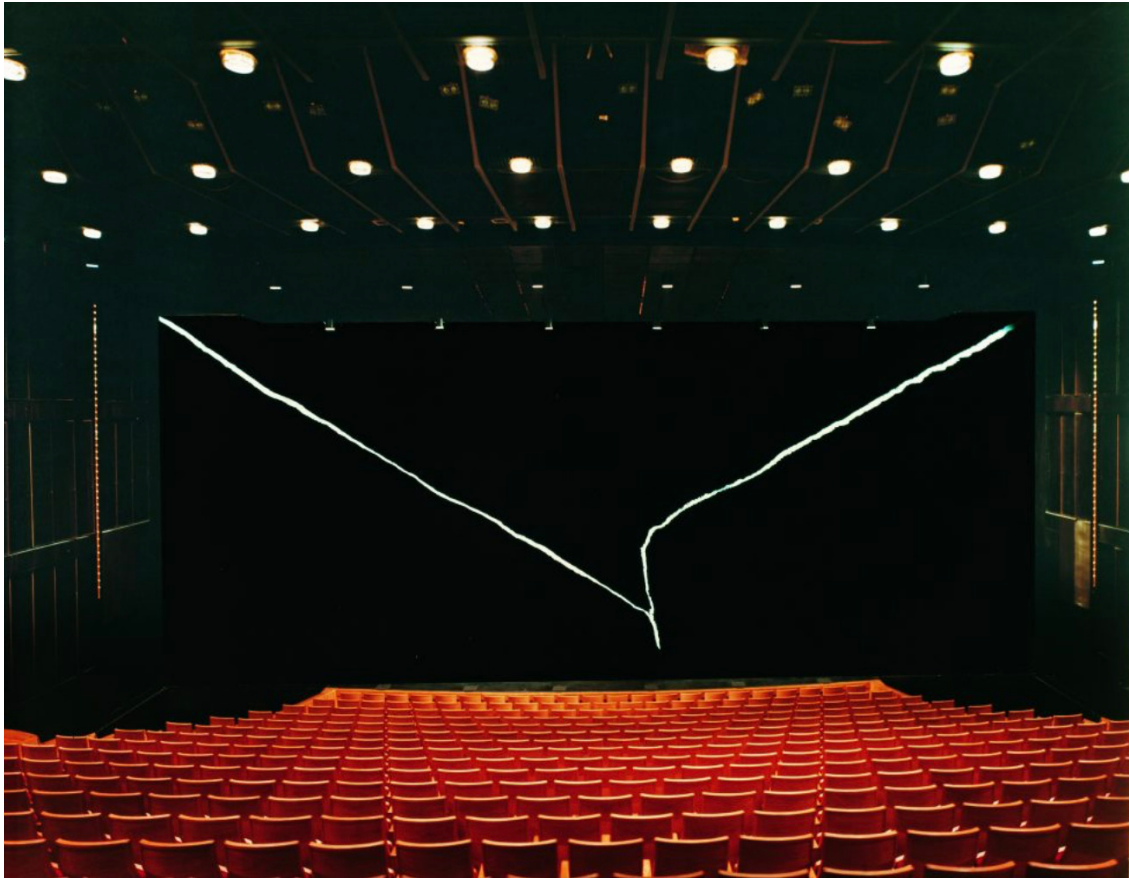
i besittelse. En sverm av misnøyde fugler
 flyr skrikende opp fra dine skjorter,

og her står jeg, narren som hoppet Paradis
 med Europas land mens du sov herskernes
 søvn.

Hva er kodeordet til ditt hjerte?
 Hva må jeg gjøre for at du skal ta meg med
 på dine oppdagelsesreiser? Skal jeg plukke
 en av himmelens gullstjerner til deg?

Spise frokost på en vill tigers hode?
 Synge mitt liv på fem toner
 og kaste sorgen foran føttene dine?
 Prinsesse, selv mine spørsmål er latterlige

mot den pris som er satt på mitt hode;
 vil du ikke la meg få sitte på med deg
 et stykke nedover den krokete veien
 hvor kvinnene er gjøglere og despoter?

Jan Groth (1946-2014)
Sceneteppe,
Det Norske Teatret 1984-1985

Arnljot Eggen
Streken

søvngjengaraktig
følgjer han
ukjende lover
samtidig
lysande vaken
søker vibrerer
til synes tilfeldig
men gåtefullt
riktig
utan dagklar
berekning
som finst det
ein skjult
og ubevisst
matematikk

lever pulserer
slik ein bekk
i ei fjellside
plutseleg
finn att sitt far
slik også eit ord
i eit dikt
fell på plass
som svar
i seg sjøelve